

บทคัดย่อ

ชื่อภาคานิพนธ์	:	ภูมิหลังของประชากรชาวไทย - มุสลิม ในเขตชุมชนชนบทกับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างกรณีชุมชนชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมือง-กึ่ง ชนบท ในจังหวัดปัตตานี
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวโรสนาณีย์ แนนราอิง
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	:	2544

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Research) ซึ่งเป็นลักษณะชุดวิจัย (Package Research) เกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ในส่วนของผู้วิจัยในทำการศึกษาลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนชนบท มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อทราบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนชนบท ภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ค้นพบจะขึ้นอยู่กับภูมิหลังของประชากรอย่างไร และทำการเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย-มุสลิม ระหว่างชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท ภายใต้ฐานคติที่ว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนชนบทมีการยึดถือระบบเครือญาติในทุกด้าน ซึ่งแตกต่างจากลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชนบทตามหลักคตินิยมที่ว่า ชุมชนชนบทมีการยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก ระบบอุปถัมภ์เป็นด้านรอง และระบบฝักฝ่ายเป็นด้านเสริม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือประชากรในอำเภอเมือง อำเภอยะหริ่ง อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอแม่ลาน จำนวน 793 ตัวอย่าง ใช้แบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) คือค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา ปรากฏว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนชนบทไม่มีการยึดถือระบบเครือญาติระบบเดียว แต่มีการยึดถือระบบอุปถัมภ์และระบบฝักฝ่าย โดยมีการยึดถือระบบอุปถัมภ์เป็นด้านรองและฝักฝ่ายเป็นด้านเสริม ซึ่งเป็นไปตามหลักคตินิยมที่ยังคงมีการยึดถือระบบเครือญาติสูงมาก และไม่ว่าภูมิหลังของประชากรจะแตกต่างกันอย่างไร ก็ยังคงมีการยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลักอยู่ แต่ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในด้านรองและ

ด้านเสริม นั้น มีความแตกต่างในการยึดถือเกี่ยวกับระดับการศึกษาและรายได้ และเมื่อทำการเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างทางสังคมในแต่ละชุมชน ปรากฏว่ามีการยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก ซึ่งมีความแตกต่างจากองศาการเติบโตเป็นเมืองตามหลักคิดทฤษฎี แสดงให้เห็นว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-มุสลิม มีอัตราเฉื่อยล่า เนื่องจากไทย-มุสลิมในจังหวัดปัตตานียังคงไว้ซึ่งวิถีคิด (Way of Thinking) และวิถีชีวิต (Way of Life) ตามหลักคำสอนของศาสนาและปฏิบัติกิจวัตรที่มีลักษณะการตกย้ำ-ผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Reproductive) เช่น การนมาซ การถือศีลอด เป็นต้น ทำให้มุสลิมเป็นผู้ที่อยู่ในหลักคำสอน (Conformist) อีกทั้งมีการควบคุมทางสังคม (Social Control) ตามหลักคำสอน เช่น มีการตักเตือนซึ่งกันและกัน เมื่อพบว่ากระทำความผิดหลักคำสอน แต่ที่น่าสังเกตคือ การยึดถือระบบเครือญาติมีแนวโน้มลดลง และการยึดถือระบบอุปถัมภ์และระบบฝักฝ่ายฝักฝ่ายมีแนวโน้มสูงขึ้นตามองศาการเติบโตเป็นเมือง

ข้อเสนอแนะ 1) จากผลการศึกษาลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ค้นพบสามารถนำไปพัฒนาชุมชน โดยวางแผนนโยบายการพัฒนาที่สอดคล้องกับการยึดถือลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน โดยใช้การพัฒนาที่ยึดพื้นฐานความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเครือญาติ และความสมานฉันท์ของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

2) จากที่มีการคลี่คลายของระบบเครือญาติ ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบสังคมไทยและของสังคมมุสลิมไปสู่ระบบอุปถัมภ์และฝักฝ่าย รัฐและองค์กรทางสังคมควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจวัตรและกิจกรรม ภายใต้บทบัญญัติของศาสนา เพื่อดำรงอยู่ระบบเครือญาติ และความสมานฉันท์ของชุมชน

3) พัฒนาการของลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนที่ค้นพบ เป็นการศึกษากว้างหรือด้านกว้าง และเพื่อให้เกิดข้อกระจ่างชัดทางวิชาการมากขึ้น ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาพัฒนาการของลักษณะโครงสร้างทางสังคมในด้านลึกควบคู่กับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของชุมชน